

Det kongelige arbeids- og administrasjonsdepartement

Arbeidsgiveravdelingen

PM 2002-28

Etiske retningslinjer for statsansatte mot kjøp og aksept av seksuelle tjenester

Dato: 13.11.2002

Til: Statsforvaltningen og Riksrevisjonen

Gjelder: Statens personalhåndbok pkt. 4.6.12

Regjeringen har vedtatt å innføre etiske retningslinjer for statstjenestemenn mot kjøp og aksept av seksuelle tjenester.

1. Bakgrunn for forslaget

Internasjonal prostitusjon og handel med kvinner og barn for seksuell utnyttelse er et økende problem, og etterspørsel etter seksuelle tjenester er med på å legge grunnlag for slik menneskehandel. Norsk deltakelse og engasjement i internasjonalt samarbeid er økende, og staten som arbeidsgiver ønsker å ta et ansvar for å sikre at tjenestemenn ikke opptrer på en måte som er krenkende for mennesker i de landene vi samarbeider med og besøker.

Ved å innføre slike etiske retningslinjer for statsansatte, vil staten gå foran med et godt eksempel. Myndighetene og staten som arbeidsgiver tar på den måten ansvar, på prinsipielt grunnlag, for å forebygge at mennesker krenkes som ofre for menneskehandel til seksuelle formål. Det er samtidig viktig å understreke at vi ikke har grunnlag for å anta at statsansatte i større grad enn andre grupper av arbeidstakere fremstår som kjøpere av seksuelle tjenester.

Etiske retningslinjer mot kjøp og aksept av seksuelle tjenester vil være en oppfordring til hver enkelt om å avstå fra slike tjenester, og et klart signal om hvilke forventninger som stilles til statens embets- og tjenestemenn. Dessuten vil det kunne være til hjelp for den som blir utsatt for press og tilbudt slike tjenester i sammenhenger hvor prostitusjon er en utbredt praksis.

2. Rettslig utgangspunkt

Allerede i dag har vi i tjenestemannsloven lov hjemler for arbeidsgivers reaksjoner mot embets- og tjenestemenn som vil kunne anvendes ved kjøp av seksuelle tjenester, i form av ordensstraff (§ 14), oppsigelse (§ 9) og avskjed (§ 15). I tillegg til dette er det i Straffeloven § 203 fastslått at den som mot vederlag har seksuell omgang eller handling med en person under 18 år, straffes med bøter eller med fengsel inntil 2 år.

De etiske retningslinjene som her foreslås, er ment som et supplement til dette regelverket, og vil kunne skape bevissthet om mulige konsekvenser av slike handlinger, både for den ansatte og for dem som blir utnyttet. Det vil også kunne heve den sosiale terskelen og være en støtte for dem som tar avstand fra slik praksis. Samtidig vil denne type retningslinjer gjøre det lettere for arbeidsgiver å påpeke - og reagere mot - at tjenestemannen har opptrådt utilbørlig eller brutt tilliten.

3. Hovedpunktene i forslaget

I alminnelighet vil den ansattes personlige oppførsel utenfor arbeidstiden ikke være et forhold som angår arbeidsgiver. Likevel har staten som arbeidsgiver et ansvar for statstjenestens virke og anseelse, og må ta ansvar for sine egne ansatte. Virkeområdet for de etiske retningslinjene er for statstjenestemenn som er på tjenestereise eller oppdrag så vel i Norge som i utlandet. Selv om fokus i saken er rettet mot statstjenestemenn på tjenestereise eller oppdrag, er retningslinjene laget så generelle at de også gjelder på fritiden når man er på oppdrag for statens regning.

Følgende retningslinjer er vedtatt:

Kjøp eller aksept av seksuelle tjenester innebærer som oftest utnyttelse av mennesker i en vanskelig situasjon, og kvinner og barn vil være spesielt utsatt. En slik opptreden vil også lett kunne få negative virkninger for den ansattes troverdighet, og skade virksomhetens eller Norges omdømme.

En ansatt skal imidlertid ikke, uansett tidspunkt, oppføre seg på en måte som kan krenke menneskeverd eller som er egnet til å bringe virksomheten eller Norge i miskreditt.

Enhver tjenestemann som er på tjenestereise eller annet oppdrag for statens regning, så vel i Norge som i utlandet, skal derfor avstå fra kjøp m.v. av seksuelle tjenester. Dette gjelder også i tjenestemannens fritid på slike oppdrag.

Staten som arbeidsgiver forventer at den ansatte lojalt retter seg etter disse retningslinjene og setter strenge rammer for sin egen adferd..

Dersom retningslinjene ikke blir fulgt, kan det medføre disiplinære reaksjoner fra arbeidsgiver jf. tjenestemannsloven §§ 9, 14 og 15.

Etter fullmakt
Per Engebretsen
Statens personaldirektør

Odd Bøhagen
avdelingsdirektør

Saksbehandler: Cecilie Fauchald Rygg, tlf. 22244881